

TUTKIMUSRAPORTTI

LOHJA Myllykylä

Historiallisen ajan kylänpaikan arkeologinen koekaivaus

16.4.2012

DG2603:1

MUSEOVIRASTO

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT

PETRO PESONEN

Tiivistelmä

Uudenmaan ELY-keskus on rakennuttamassa vesihuoltolinjaa Karjalohjan, Lohjan ja Nummi-Pusulän alueille. Linjan kohdalla on viimeistään 1500-luvulla asuttuna ollut Myllykylän kyläpaikka Lohjalla, jonka keskustin halki vesihuoltolinja on suunniteltu. Paikalla tehtiin koneellinen koeaivaus yhden päivän aikana huhtikuussa 2012. Paikalle kaivettiin metrin levyistä koeojaa yhteensä 169 metrin matkalla tulevan linjan kohdalle. Peltomultakerroksen alla ei havaittu mitään merkkejä kylän rakenteista. Koeaivauksen perusteella vesihuoltolinjan toteuttamiselle ei ole muinaismuistolain asettamaa estettä.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	2
Karttaote kohteen sijainnista	3
1. Johdanto	4
2. Kohteen kuvaus	4
3. Koekaivaus ja sen tulokset.....	5
4. Yhteenveto	6
Lähteet.....	7
Kuvaluettelo	7
Yleiskartta.....	8

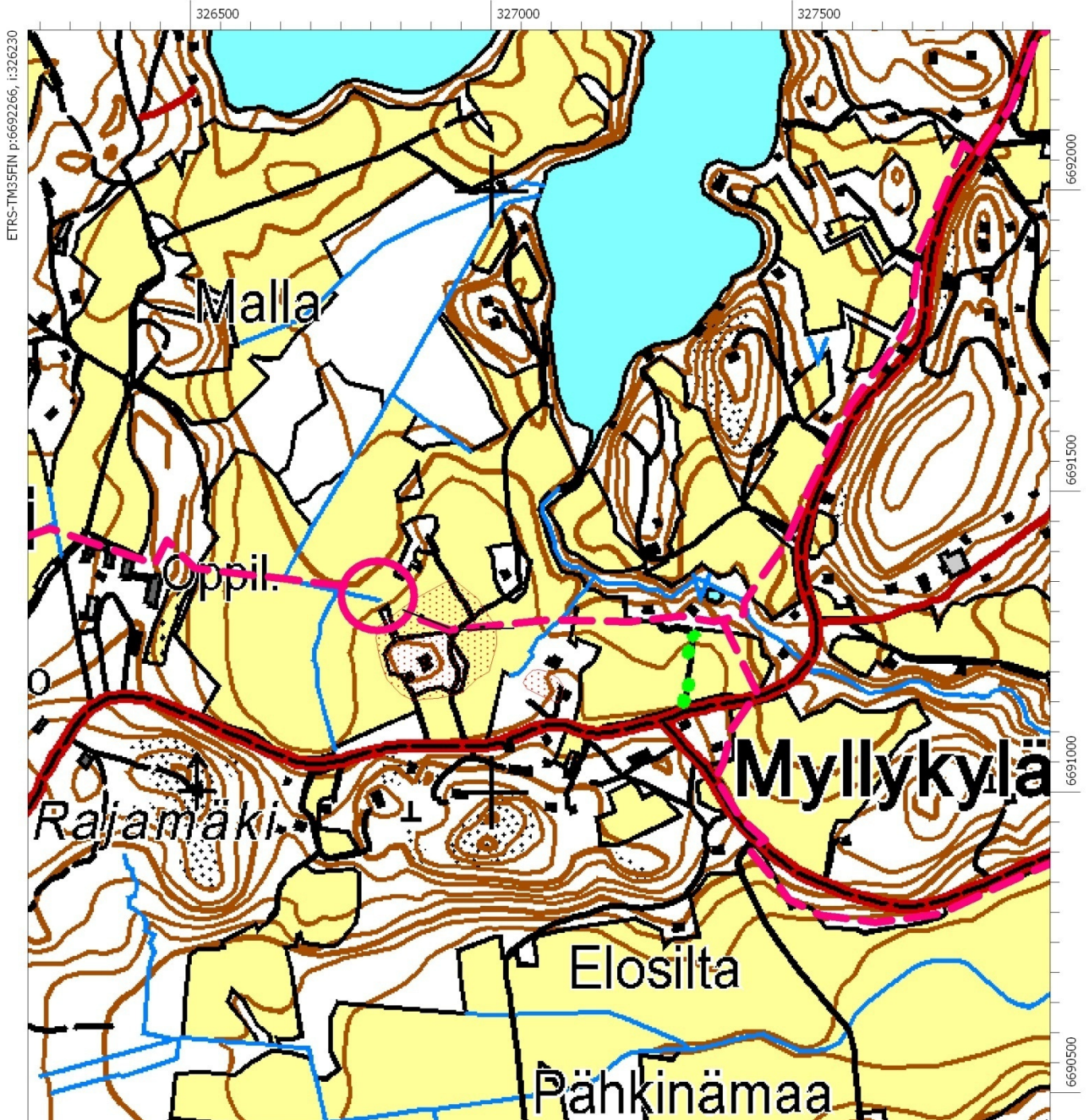
Arkisto- ja rekisteritiedot

Lohja Myllykylä 1000015637
Kohteen ajoitus: Historiallinen aika
Kohteen laji: Kylänpaikan koekaivaus
Kenttätyönjohtaja: Petro Pesonen
Tutkimuslaitos: Museovirasto/Arkeologiset kenttäpalvelut
Kenttätyöaika: 16.4.2012
Tutkitun alueen laajuus: 169 m²
Tutkimusten rahoittaja: Uudenmaan ELY-keskus
Arvioidut kustannukset: 2969 €
Kaupunki: Lohja (444)
Kaupunginosa: 474
Kortteli: 7
Tontit: 7
Maanomistaja: Sarakivi Arja Helena ja Sarakivi Reino Antero, Naatuntie 14, 09220 Sammatti
Peruskartta: 202311A3
Tutkimusalueen sijaintikoordinaatit: (ETRS89–TM35FIN) P: 6691224, I: 326931, Z/m.mpy 67,50
Löydöt 2012: -
Digitaalikuvat: DG2603:1–7
Aikaisemmat tutkimukset: 2010 Veli-Pekka Suhonen, arkistoinventointi
2010 Katja Vuoristo, inventointi
Aikaisemmat löydöt: –
Alkuperäinen tutkimuskertomus: Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki
Kopiot: Uudenmaan ELY-keskus

Karttaote kohteen sijainnista

Lohja Myllykylä 1000015637
Petro Pesonen 2012

Ote maastokartasta L4121R
Putkilinjan ja koeojien sijoittuminen arvioidulle muiniasjännösalueelle

1. Johdanto

Uudenmaan ELY-keskus on rakennuttamassa vesihuoltolinjaa Karjalohjan, Lohjan ja Nummi-Pusulan alueille. Vesihuoltolinjan yleissuunnitelma-alueella tehtiin arkeologinen inventointi v. 2010 (MV/Katja Vuoristo), jossa linjalla ja sen läheisyydessä tarkastettiin 19 muinaisjäännettä. Syksyllä 2010 pidetyssä maastokatselmuksessa todettiin, että Lohjan Myllykylän historiallisen ajan kylätontin kohdalla tehtävät kaivuutyöt on syytä valvoa arkeologisesti ja keväällä 2012 ELY-keskus tilasi Museoviraston Arkeologisilta kenttäpalveluilta tämän työn. Koska vesiputkien laskemista ei suoritettu samalla kertaa, kaivaminen rajoitettiin peltomullan poistoon linjan kohdalta. Kyseessä on siten koekaivaus eikä varsinainen arkeologinen valvonta. Kenttätyö tehtiin 16.4.2012 ja tutkimuskertomus on laadittu 16.-18.4.2012. Kaivausjohtajana oli FL Petro Pesonen ja apulaistutkijana FM Johanna Seppä. Konekaivuun teki ELY-keskuksen osoittama kaivinkoneurakoitsija.

2. Kohteen kuvaus

Myllykylä sijaitsee Lohjalla, entisen Sammatin kunnan alueella, Lohjalta Sammattiin johtavan tien 1070 pohjoispuolella, peltomaisemassa. Myllykylässä oli vuonna 1549 11 tilaa, mutta määrä väheni 1570-luvulle tultaessa yhdeksään ja vakiintui 1650-luvulla viiteen (Enbuske 2002, 24). Kylän vanhin kartta on vuodelta 1770 (KA MH B17a 9/1-2), jolloin kylään on merkitty viisi tilaa kahdella erillisellä tonttimaalla sekä kaksi torppaa. Keskuskylän talot olivat nimeltään Nattu, Lätte, Iso Pousu ja Vähä Pousu. Erillään keskustontista oli Arfveds.

Kartta: Myllykylän keskustontti vuonna 1770 laaditulla kartalla (Kansallisarkisto, MH B17a 9/1-2). Kylässä oli tuolloin viisi tilaa kahdella tonttimaalla. Lisäksi kylässä oli kaksi torppaa. Keskuskylän muodostivat tilat Nattu, Lätte, Iso Pousu ja Vähä Pousu. Erillään keskustontista oli Arfveds. Keskustontti on edelleen käytössä (Naatu). Lähde: Espoo-Salo -oikoradan Lohja-Salo linjausvaihtoehtojen arkeologinen arkisto- ja karttaselvitys 2010, Historiallisen ajan kohteet, V.-P. Suhonen, Museovirasto/RHO, sivu 63.

Nykyään Myllykylän keskustontti on osittain asuttu (Naatu) ja osittain peltoa. Naatun tilan asuintontti on tasattua nurmea, jonka keskiosassa on uusi asuintalo ja pihapiirissä on useita maatalon rakennuksia ja mm. 1800-luvulta peräisin olevia riihiä. Muinaisjäännösalue on rajattu vanhan kartta-aineiston ja maastohavaintojen perusteella nykyisen asuintontin lisäksi tontin ympärillä olevalle peltoterassille, jonka läpi vesihuolto-
linja kulkee.

Pellon halki kulkee kapea tilustie, joka jakaa Naatun pellot länsi- ja itäosaan. Pellon maaperä on länsiosassa hietaa tai hienoa hiekkaa, keskellä se on hiesua ja itäosassa savea.

3. Koekaivaus ja sen tulokset

Koekaivaus toteutettiin kaivamalla kaivinkoneella metrin levyinen koeoja lähes koko muinaisjäännösalueen halki tulevalle vesihuoltolinjalle. Urakoitsijan mukaan tämä leveys yleensä riittää putken asentamiseen. Koneella poistettiin peltomulta kyntöjälkiin asti, jonka jälkeen viimeiset jäljet ja peltomullan alin kerros tarkastettiin vielä lapioilla kulttuurikerroksen tai rakenteiden havaitsemiseksi. Kohteesta piirrettiin bussolia ja kelamittaa hyväksi käyttäen yleiskartta, jonka mittaukset on jälkitöissä siirretty peruskartan päälle ja digitoitu.

Naatun talon lounaispuolelle kaivetun koeojan pituus oli 83 metriä kynnetyllä pellolla. Sen länsiosassa maasto alkaa taittua rinteeksi kohti laaksossa olevaa ojaa ja maaperä on täällä hienoa hiekkaa tai hietaa, jossa on myös hieman kiviä. Maaperä muuttuu idempänä hiesuksi ja lopulta, lähempänä pellon halki kulkevaa tietä, saveksi. Koko koeojan alueella ei havaittu mitään rakenteita tai löytöjä lukuunottamatta kahta liitupiipun palaa, jotka olivat peltomullassa ojan keskivaiheilla ja yhtä punasavikeramiikan palaa, joka oli koeojan vieressä ojan itäosan kohdalla.

Naatun talon koillispuolelle kaivettiin 86 metriä pitkä koeoja. Koeoja on tasaisella peltomaalla, joka oli kaivuuhetkellä kesantona. Maaperä oli koko koeojassa savea eikä sen alueella havaittu mitään muuta kuin pellon kyntämisestä johtuvia jälkiä.

Koekaivauksen perusteella vesihuoltolinjan toteuttamiselle ei ole muinaismuistolain asettamaa estettä, sillä linjauksen alueelle ei satu yhtään historiallisen ajan kylänpaikan rakennetta.

DG2603:2. Koeojaa kaivetaan Naatun talon luoteispuolen pellolla. Kuva: Petro Pesonen.

DG2603:3. Naatun talon luoteispuolen pellolle kaivettu koeoja. Kuva: Petro Pesonen

DG2603:4. Naatun talon luoteispuolen pellolle kaivettu koeoja.
Kuva: Petro Pesonen.

DG2603:5. Hiekkainen koeojan länsipää Naatun talon luoteispuolelle kaivetussa koeojassa. Kuva: Petro Pesonen.

DG2603:6. Koeojaa kaivetaan Naatun talon koillispuolen pellolla. Kuva: Petro Pesonen.

DG2603:7. Löytöjä pellolta. Kuva: Petro Pesonen.

4. Yhteenveto

Uudenmaan ELY-keskus on rakennuttamassa vesihuoltolinjaa Karjalohjan, Lohjan ja Nummi-Pusulän alueille. Linjan kohdalla on viimeistään 1500-luvulla asuttuna ollut Myllykylän kylänpaikka Lohjalla, jonka keskustontin halki vesihuoltolinja on suunniteltu. Paikalla tehtiin koneellinen koekaivaus yhden päivän aikana huhtikuussa 2012. Paikalle kaivettiin metrin levyistä koeojaa yhteensä 169 metrin matkalla tulevan linjan kohdalle. Peltomultakerroksen alla ei havaittu mitään merkkejä kylän rakenteista. Koekaivauksen perusteella vesihuoltolinjan toteuttamiselle ei ole muinaismuistolain asettamaa estettä.

Lähteet

Enbuske, Matti 2002. Sammatti. Keskiajalta 1800-luvulle. Elias Lönnrotin pitäjä. Toim. Veikko Kallio. Keuruu.

KA MH B17a 9/1-2, kartta vuodelta 1770. Kansallisarkisto, Helsinki.

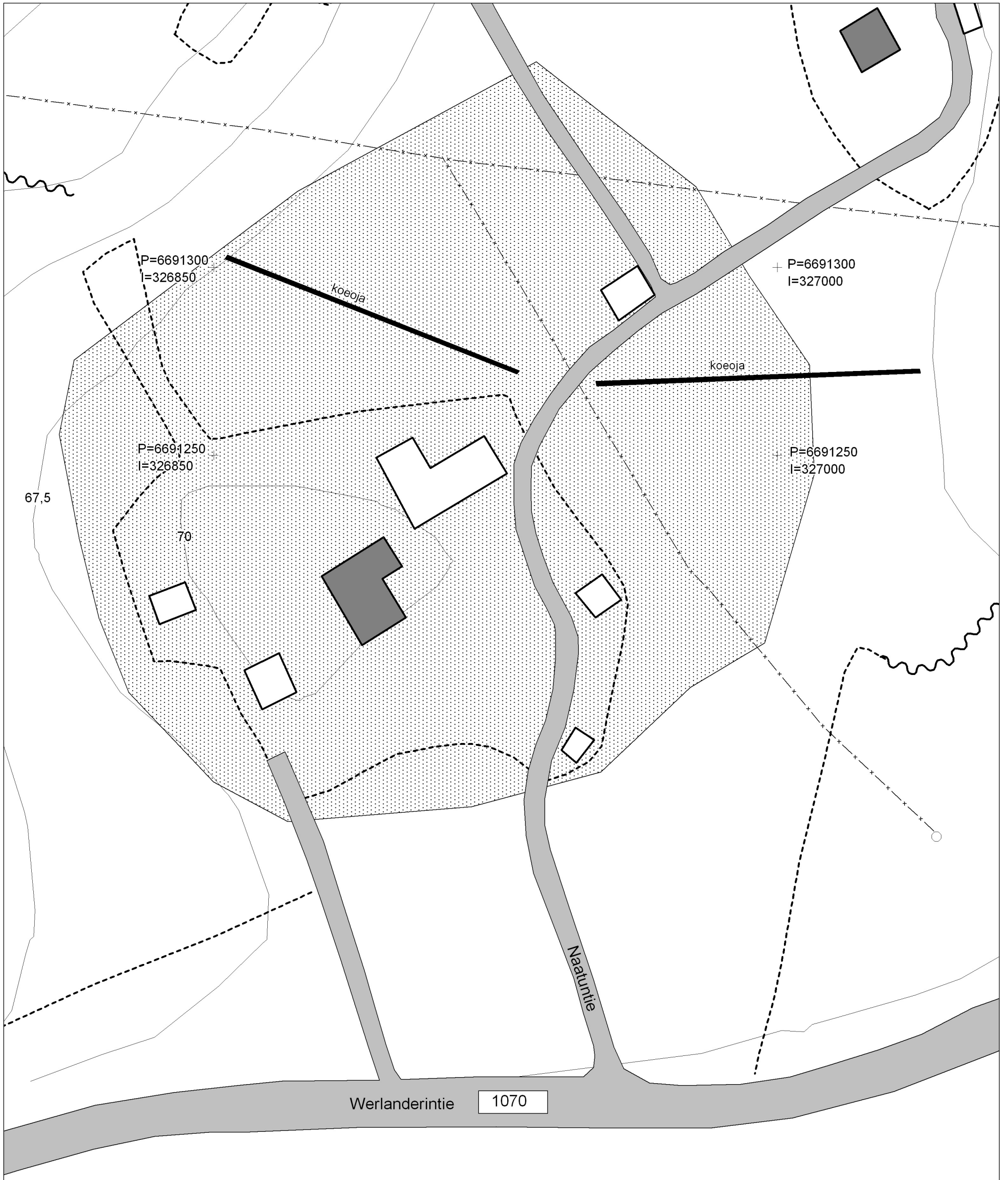
Suhonen, Veli-Pekka 2010. Espoo-Salo -oikoradan Lohja-Salo linjausvaihtoehtojen arkeologinen arkisto- ja karttaselvitys 2010, Historiallisen ajan kohteet. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki.

Vuoristo, Katja 2010. Karjalohja, Lohja ja Nummi-Pusula. Vesihuoltolinjan inventointi 2.-13.8.2010. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki.

Kuvaluettelo

Kuvaaja Petro Pesonen, kuvat digitaalikuvia, Museoviraston arkeologinen keskusarkisto, Helsinki.

- DG2603:1 Koeojaa kaivetaan Naatun talon luoteispuolen pellolla.
- DG2603:2 Koeojaa kaivetaan Naatun talon luoteispuolen pellolla.
- DG2603:3 Naatun talon luoteispuolen pellolle kaivettu koeoja.
- DG2603:4 Naatun talon luoteispuolen pellolle kaivettu koeoja.
- DG2603:5 Hiekkainen koeojan länsipää Naatun talon luoteispuolelle kaivetussa koeojassa.
- DG2603:6 Koeojaa kaivetaan Naatun talon koillispuolen pellolla.
- DG2603:7 Löytöjä pellolta.

LOHJA MYLLYKYLÄ
1000015637

Petro Pesonen 2012

Koeojat
Yleiskartta 1:1000
pohjana maastokartta 1:50 000
koordinaatit ETRS-TM35FIM, korkeus N60
piirt. ja digit. Johanna Seppä 16.-17.4.2012

 muinaisjännöksen arvioitu rajaus

 kaivinkoneella kaivettu koeoja

 rakennuksia

 pellon reuna

 sähkölinja

 oja